

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL KAVRAMLAR, TEMEL İLKELER, TEMEL BİLGİLER

1. Mülteci Hukukun Kaynakları Nelerdir?	23
2. Mülteci Kavramının temel unsurları nelerdir?	26
3. Mülteci nedir? Hangi şartlarda kişi mülteci olarak kabul edilir?	27
4. Şartlı mülteci kimdir?	28
5. Geçici Koruma Nedir?.....	29
6. Sığınmacı kimdir?	29
7. Sığınmacı, mülteci, göçmen, arasındaki fark nedir? Düzensiz göçmen ne anlama gelmektedir?	30
8. Vatansız kimdir? Yabancı terimi kimler için kullanılmaktadır?.....	30
9. Göç nedir ve göçmen kimdir?	31
10. Kabul ve barınma merkezleri nedir?	31
11. Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni hangi çekinceyle imzalamıştır?	31
12. Geri göndermeme ilkesi nedir?	32
13. Geri Gönderme Merkezleri Nedir?.....	32
14. Geri Gönderme Merkezlerinde Sağlanan Hizmetler Nedir?.....	32
15. Uluslararası koruma türleri nelerdir?	33
16. Geçici koruma statüsü nedir ve kimlere uygulanır?	33
17. Mülteci hukuku ile insan hakları hukuku arasında nasıl bir ilişki vardır?	33
18. Mülteci statüsü tanınan bir kişi hangi haklardan yararlanır?	34
19. Geçici Koruma Kimler Yararlanır ve Kapsamı Nedir?.....	34
20. Türkiye'de mülteci hukukunun uygulanmasından hangi kurum sorumludur?.....	34
21. Mülteci Hukukunda Çalışma Hakkının Kapsamı Nedir?.....	34

22. Mülteci Hukukunda Bildirim Yükümlülüğü Neyi İfade Etmektedir?	35
23. Bir mülteci ikamet ettiği ilin dışına istediği zaman çıkabilir mi?	35
24. İdari Gözetimi sona ermiş ve hakkında imza yükümlülüğü getirilmiş olan yabancı istediği Geri Gönderme Merkezinde imza atabilir mi?	36
25. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) rolü nedir?	36
26. Apostil Şerhi nedir?	36
27. Apostil Şerhi nereden alınır?	37
28. Apostil Şerhli bir belge ayrıca onaylatılması gerekiyor mu?	37
29. İl Göç İdaresi Müdürlüklerinin adres bilgilerine ve telefon numaralarına nereden ulaşılır?	38
30. Göç İdareleri Nedir? Hangi İşlemleri Yürütürler?	38
31. Göç İdarelerinin Temel Görevleri Nedir?	38

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE MÜLTECİ HUKUKU MEVZUATI

32. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) nedir?	41
33. Türkiye'de uluslararası koruma başvurusu nasıl yapılır?	41
34. Uluslararası korumaya kimler başvuru yapabilir ve ne anlama gelmektedir?	41
35. Uluslararası koruma başvurusu yapıldıktan sonra hangi belgeler verilir?	42
36. Uluslararası koruma değerlendirme süreci nasıldır?	42
37. İltica başvurusu ne anlama gelmektedir?	42
38. Şartlı mülteci ile ikincil koruma arasındaki fark nedir?	42
39. Türkiye'de geçici koruma statüsü hangi mevzuatla düzenlenmiştir?	43
40. Geçici koruma kimliği hangi durumlarda iptal edilir?	43
41. Uluslararası koruma statüsü verilmiş bir kişi Türkiye'de çalışabilir mi?	43
42. Uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin seyahat hakkı var mıdır?	44
43. Uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin Türkiye'de kalış süreleri neye göre belirlenir?	44
44. Mülteci statüsü verilen bir kişi, ülkesine tatile giderse ne olur?	44
45. Geçici koruma kimliği iptal edilen bir mülteci ne yapabilir?	45
46. Bir Yabancı'nın Oturma izni hangi durumlarda iptal edilir?	45
47. Uluslararası koruma başvurusunun reddine karşı hangi yollar izlenebilir?	45
48. Sınır dışı kararı ile uluslararası koruma başvurusunun ilişkisi nedir?	46
49. Uluslararası koruma başvurusunda bulunan kişinin ikamet hakkı var mıdır?	46
50. Uluslararası koruma kararlarının alınmasında hangi ilkeler gözetilir?	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURUSU SÜRECİ

51. Uluslararası koruma kavramı nedir ve ne anlama gelmektedir?..... 49
52. Uluslararası Koruma Başvurusu Nereye Yapılır? 49
53. Avukat veya yasal temsilci aracılıyla uluslararası koruma başvurusu yapılabilir mi? 49
54. Başvuru ne kadar sürede sonuçlanır? 50
55. Geçici koruma kapsamına alınan Suriyelilerin bireysel uluslararası koruma başvuruları alınmakta mıdır? 50
56. Türkiye’de uluslararası koruma ne şekilde düzenlenmiştir? 50
57. Uluslararası korumaya Kimler Başvurabilir? 50
58. Türkiye’deki Uygulama Nasıldır?..... 51
59. Uluslararası Korumaya Başvuranlar hakkı haklara sahip olur? 51
60. Uluslararası koruma başvurusu nereye yapılır? 52
61. Başvuru sürecinde mülakat ne zaman ve nasıl yapılır?..... 52
62. Mülakat sırasında nelere dikkat edilmelidir? 52
63. İnsani ikamet başvurusunu kimler yapabilir ve şartları nedir?..... 53
64. Uluslararası koruma başvuru yapıldıktan sonra mülakat sonrasında karar ne zaman verilir? 53
65. Uluslararası koruma başvurusu reddedilirse ne olur? 53
66. Karar verilene kadar başvuru sahibi şehir değiştirebilir mi? 54
67. Mülakat yapılmadan red kararı verilebilir mi? 54
68. Uluslararası koruma başvurusunda avukatın rolü nedir? 54
69. Başvuruda bulunan kişilerin yükümlülükleri nelerdir?..... 54
70. Uluslararası Koruma ile İnsani İkamet Arasındaki Bağ Nedir?..... 55
71. Uluslararası Koruma ve İnsan İkamet arasındaki ayrımı nasıl yapabiliriz? 55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İDARİ GÖZETİM VE GÖZALTI UYGULAMALARI

72. İdari Gözetim nedir?..... 59
73. Kimler hakkında idari gözetim kararı verilebilir?..... 59
74. İdari gözetim kararı nasıl alınır ve nasıl tebliğ edilir? 59
75. İdari gözetim kararına karşı hangi yasal yola başvurulabilir?..... 60
76. İdari gözetim süresi ne kadardır? 60

77. Uluslararası koruma başvurusunda bulunanlar idari gözetim altına alınabilir mi?	60
78. İdari gözetim dışındaki alternatif tedbirler nelerdir?.....	60
79. İdari gözetim uygulamasında çocuklar ve aileler açısından özel durumlar nelerdir?.....	61
80. İdari gözetim altındaki kişilerin hakları nelerdir?.....	61
81. Gönüllü Geri Dönüş Nedir?	62
82. Terke Davet Ne Demektir?.....	62
83. AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarına göre idari gözetim hangi şartlarda hak ihlaline dönüşür?	63
84. Türkiye'ye kaçak yollarla gelen bir yabancı kimlik çıkartabilir mi?	63
85. Bir yabancı Türkiye'de suç işlerse ne olur?	63
86. Oturum izni olan bir yabancı suç işlerse ne olur?	64
87. Yabancı bir kadın şiddete maruz kalırsa hangi haklardan yararlanabilir veya başvurabileceği bir kurum var mıdır?	64
88. Bir yabancı Türkiye'de bir Türk ile evlenebilir mi? Gerekli şartlar ve evraklar nelerdir?.....	65

BEŞİNCİ BÖLÜM

YARGI KARARLARI İŞİĞİNDA UYGULAMA

89. AİHM, idari gözetimde “kötü muamele yasağı” (Madde 3) ihlali yapıldığını ne zaman tespit etti?	69
90. AİHM “özgürlük ve güvenlik hakkı” (Madde 5) temelinde hangi dava örneklerini karara bağladı?	69
91. Anayasa Mahkemesi (K.A., 2014/13044 sayılı başvuru) hangi gerekçelerle idari gözetimi hukuka aykırı buldu?	69
92. Başka bir AYM kararında gözetim süresi aşımı nasıl değerlendirildi?	69
93. Anayasa'ya göre “etkili yargısal denetim” nasıl sağlanmalı?	70
94. Gözetim altındaki kişilerin sağlık durumu ve sağlık erişim eksikliği nasıl değerlendirildi?	70
95. Geri gönderme merkezlerindeki fiziki koşullar hukuka uygun mudur?	70
96. Alternatif tedbirlerin uygulanmaması yargı tarafından nasıl ele alınır?	70
97. İdari gözetimde tazminat ve serbest bırakma yükümlülüğü nasıl işler?	70

ALTINCI BÖLÜM

ULUSLARARASI KORUMA SAHİPLERİNİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

98. Uluslararası koruma statüsü sahibi bir kişinin Türkiye’de yasal durumu nedir?	73
99. Mülteci veya şartlı mülteci sağlık hizmetlerinden yararlanabilir mi?.....	73
100. Eğitim hakkı kapsamında hangi haklardan yararlanabilirler?.....	73
101. Uluslararası koruma sahiplerinin çalışma hakkı var mı?	74
102. Uluslararası koruma sahiplerinin barınma hakları nelerdir?	74
103. Mülteci statüsünde olan bir kişi Türkiye’de siyaset yapabilir mi? Bir siyasi partiye üye olabilir mi?	74
104. Mülteci ve şartlı mülteci Türkiye içinde seyahat edebilir mi?	75
105. Uluslararası koruma başvuru sahibinin yükümlülükleri nelerdir?.....	75
106. Uluslararası koruma sahibi kişiler vatandaşlık başvurusu yapabilir mi?	75
107. Uluslararası koruma sahiplerinin aile birleşimi hakkı var mı?	76
108. Uluslararası koruma sahiplerinin insan hakları kapsamındaki temel güvenceleri nelerdir?	76

YEDİNCİ BÖLÜM

SINIR DIŞI İŞLEMLERİ, ÜLKEYE GİRİŞ YASAĞI VE HUKUKİ KORUMA YOLLARI

109. Sınır dışı (deport) işlemi nedir?	79
110. Deport ve Sınır Dışı aynı anlama mı gelmektedir?	79
111. Hangi durumlarda sınır dışı kararı verilir?	79
112. Toplu sınır dışı alınabilir mi?.....	80
113. Kimler Sınır Dışı Edilemez?	81
114. Sınır Dışı Kararına İtiraz edilebilir mi?	81
115. Sınır dışı kararına karşı açılan davalar ne kadar sürede sonuçlanır?	82
116. Uluslararası koruma başvurusuyla sınır dışı süreci durdurulabilir mi?.....	82
117. Sınır dışı kararı verilen kişi hakkında idari gözetim uygulanabilir mi?	82
118. Seyahat Belgesi Nedir?.....	82
119. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) sınır dışı işlemlerinde hangi kriterleri arar?	83
120. Sınır dışı edilmesi planlanan kişinin üçüncü ülkeye gönderilmesi mümkün mü?	83
121. Sınır dışı işlemlerine karşı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne nasıl başvurulur?	83
122. Sınır dışı edilen kişi hakkında Ülkeye Giriş Yasağı Hangi Durumlarda Verilir?....	84

123. Ülkeye Giriş Yasağı Hangi Süreyle Verilir ve Neye Göre Değişir?	84
124. Ülkeye Giriş Yasağına Karşı İtiraz Edilebilir mi?.....	85
125. Tahdit Kodu Nedir?	85
126. Ülkeye Giriş Yasağı Olan Yabancı Hangi Durumlarda Tekrar Giriş Yapabilir?.....	85
127. Meşruatlı Vize Nedir?	85
128. Meşruatlı Vize Alan Giriş Yasağını Kaldırabilir mi?.....	86
129. Aile Birleşimi Nedir?.....	86

SEKİZİNCİ BÖLÜM

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜ VE UYGULAMADAKİ SORUNLAR

130. Geçici koruma nedir ve hukuki dayanağı nasıldır?.....	89
131. Geçici koruma kapsamındaki kardeş statülerden uluslararası koruma farkı nedir?	89
132. Sağlık ve eğitim gibi hizmetlerde uygulama sorunları nelerdir?	89
133. Çalışma hayatında geçici koruma sahiplerinin durumu nedir?	90
134. Kimlik ve kayıt sistemindeki eksiklikler nelerdir?.....	90
135. Geçici Koruma Sahibinin Sınır Dışı Edilmesi Mümkün Müdür?	90
136. Geri göndermeme ilkesi geçici korumada nasıl uygulanıyor?.....	91
137. Yargı kararları bu uygulama sorunlarına nasıl yaklaşmış?	91
138. Bu sistemin hukuki öngörülebilirliği konusunda ne gibi öneriler var?	91

DOKUZUNCU BÖLÜM

YABANCININ ÇALIŞMA İZİNİ İLE PROSEDÜR VE UYGULAYICILARIN KARŞILAŞTIKLARI DİĞER SORUNLAR

139. Mülteci veya geçici koruma sahibinin sınır dışı edilmesi gündeme geldiğinde avukat ne yapmalı?	95
140. Kimliği olmayan bir yabancı müvekkil ile çalışırken nasıl ilerlenir?.....	95
141. Yabancı müvekkilin deport edilme riski varsa AİHM'e başvuru nasıl yapılır?	95
142. İdari gözetim kararına karşı avukat hangi yolları izlemeli?	96
143. Mülteci Çalışma İzni Alabilir mi?	96
144. İstihdam Kotası ne anlama gelmektedir?.....	97
145. Çalışma İzni İçin Koşullar ve Prosedürler Nedir?.....	97
146. Çalışma İzni Almak İçin Nasıl bir Yol İzlenmeli?.....	98
147. Çalışma İzni Almak için Genel Başvuru Süreci Nasıl İşliyor?.....	99
148. Yabancıнын Çalışma İzni Alması için istenen Belgeler Nedir?	99

149. Çalışma İzni için başvuruda bulunan hangi hususları göz önünde bulundurmalı?.....	100
150. Çalışma izni bitmek üzere, ikamet izni başvurusu yapılabilir mi?	100
151. Çalışma izni çıktıktan sonra ikamet izni alınması gerekli mi?	101
152. Çalışma izni iptal olduğunda ikamet izni de iptal olur mu?.....	101
153. Çalışma iznine başvurabilmek için en az kaç ay/yıl ikamet izni süresine sahip olunmalı?	101
154. Çalışma izninin ikamet izni sayılmasıyla birlikte yabancıların herhangi bir bildirimde bulunması gerekiyor mu?	101
155. Geçici koruma kapsamında olan bir kişi çalışma izni alabilir mi?	102
156. Kişi mülteci statüsünde Türkiye’de bulunuyor, çalışma izni alabilir mi?	102
157. Türkiye’de bulunan yabancı öğrenciler çalışma izni konusunda nereye başvurmalı?	102
158. Çocuk müvekkillerin hukuki işlemleri nasıl yürütülür?.....	102
159. Geçici koruma kaydı olmayan kişi hakkında ne yapılmalı?.....	103
160. Barınma ve sağlık hizmetlerine erişim sorunu yaşayan müvekkiller için ne yapılabilir?	103
161. Statü sahibi yabancı Türkiye’de evlenmek veya taşınmak istiyorsa ne yapılmalı?	103
162. Bir Mülteci Türkiye’de Taşınmaz Sahibi Olabilir mi?	104
163. Refakatsiz çocuk ne demek?	104
164. Taşınmaz Sahibi Bir Yabancı İkamet İzni Alabilir mi?	105
165. Türkiye’de Oturma İzni Almak İçin Bir Yabancıнын İzlemesi Gereken Prosedür Nedir ve Turistik İkamet İzni nedir?	105
166. Suçluların İadesi (Geri Verilmesi) Nedir?.....	107
167. Geçici Koruma sahibi İller Arası Gitmek İsterse Ne Yapmalı?.....	109
168. Geçici Koruma Belgesi Kaybolursa Ne Olur?	109
169. Geçici koruma sahibi kişiler çalışma iznine başvurabilir mi?	109
170. Geçici koruma kapsamında olan bir kişi, uzun dönem ikamet izni başvurusunda bulunabilir mi?.....	109
171. Geçici koruma kapsamında olan bir yabancı sağlık hizmetlerinden faydalanabilir mi?.....	109
172. Geçici koruma kapsamında olan bir kişi eğitim hizmetlerinden faydalanabilir mi?.....	110
173. Geçici koruma kapsamında olan bir yabancı barınma merkezlerinde kalabilir mi?	110
174. Geçici koruma kapsamında olan ve çalışma izni olan bir yabancı Türkiye dışına çıkış giriş yapabilir mi?	110

175. Üçüncü ülkeye çıkış yapılması hâlinde geçici koruma sona erer mi?.....110
176. Geçici koruma kapsamında bulunan bir Suriyeli, bebeğinin doğum kaydını nasıl yaptırabilir?.....110

ONUNCU BÖLÜM

GÜNCEL SORULAR, YAŞANAN SORUNLAR VE ÖNERİLER

177. Türkiye'nin mülteci hukuku sisteminin en temel sorunu nedir?113
178. Uygulamada karşılaşılan idari keyfiyet sorunları nelerdir?113
179. Yabancılar neden kayıtsız kalıyor? Türkiye'de göçmen kaydı neden yapılmıyor?113
180. Geçici koruma sistemi neden eleştiriliyor?114
181. Uluslararası koruma süreci ne ölçüde şeffaftır?114
182. Mülakat süreci ne tür sorunlar yaratmaktadır?114
183. Sınır dışı işlemlerinde yaşanan temel sorunlar nelerdir?114
184. Sınır dışı etme kararı toplu olarak verilebilir mi?115
185. Sınır dışı etme kararı kimlere tebliğ edilir?115
186. Mahkemelerin mülteci ve göç hukuku alanındaki içtihat durumu nasıldır?115
187. Avukatların karşılaştığı başlıca yapısal zorluklar nelerdir?116
188. Avukat İdari Gözetim altında bulunan ve dilini bilmediği bir yabancından nasıl vekalet alabilir?.....116
189. Avukat vekaleti aldıktan sonra yapması gerekenler nedir?116
190. Deport Avukatının Hukukun hangi alanlarında derin bilgiye sahip olması gerekmektedir?.....117
191. Türkiye'de yaşayan bir mülteci Türk vatandaşlığına başvurabilir mi?.....117
192. Vatandaşlık başvuru sürecinde Avukatın rolü nedir?117
193. Türk vatandaşlığına başvuru şartları nelerdir?.....118
194. Türk vatandaşlığını evlenme yoluyla kazanmak adına başvuru yapan kişinin Türk olan eşi daha önce bir suç işlediyse süreç olumsuz etkilenir mi?121
195. Yabancılar taşınmaz alımı ile vatandaşlık kazanmaları mümkün mü?121
196. Taşınmaz alımı ile Vatandaşlık Şartları Nedir?122
197. Sivil toplum kuruluşlarının rolü ve önerileri nelerdir?122
198. İdarenin takdir yetkisi mülteci hukukunda sınırsız mıdır? Bu yetkinin yargısal denetimi mümkün müdür?.....123
199. Diaspora ne demek?123
200. Yerinden edinilmiş kişi kimdir?123

EKLER	125
SEÇİLMİŞ HUKUKİ MAKALELERİM	127
MAKALE 1: Yabancılar Hangi Durumda İdari Gözetim Altına Alınır?	127
MAKALE 2: Türkiye’de İnsani İkamet ve İltica Süreci: Yabancılar Hukukunda Temel Farklar ve Hukuki Değerlendirme	130
MAKALE 3: Yabancıların Sınır Dışı Edilmesi: Uluslararası Hukuk Ve İnsan Hakları Açısından İncelenmesi.....	132
MAKALE 4: Türk İşverenlerin Yabancı Çalıştırırken Dikkat Etmesi Gereken Hususlar.....	135
MAKALE 5: Masumlar Ölüyor, Dünya Sessiz: Uluslararası Kuruluşların İki Yüzlülüğü	138
ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER	141
- 1951 TARİHLİ MÜLTECİLERİN HUKUKİ STATÜSÜNE İLİŞKİN CENEVRE SÖZLEŞMESİ.....	141
ULUSAL MEVZUAT VE YÖNETMELİKLER	157
- YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU	157
- İDARİ GÖZETİME ALTERNATİF YÜKÜMLÜLÜKLERE İLİŞKİN YÖNETMELİK	207
- GEÇİCİ KORUMA YÖNETMELİĞİ	223
- MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE USUL HUKUKU HAKKINDA KANUN	245
- ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU	259
- GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİNE DAİR YÖNETMELİK	275
- AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ’NİN (AİHS) MÜLTECİ HUKUKU VE YAŞAM HAKKI İLE BAĞLANTILI ÖNEMLİ MADDELERİ	279
BİBLİYOGRAFYA	283